

πού μικρά ένοιωσε τὴν πικρή ἀλήθεια, πῶς εἶχα λησμονήσει τὴν γλώσσα μας. Ταξίδεψα γιὰ κάποια ὑπόθεση στὸ Μπρέσλαου κ' ἐκεὶ βρήκα κάποιο πατριώτη. Θέλησα νὰ τὸν μιλήσω ἐλληνικά μά, ὅπως μ' ἀκοῦστε, μιὰ στὶς δέκα λέξεις ἔθυμόμουν. Τότε κάποια βαθύτατη λύπη ἔνοιωσα. Είχαν σύρθει νέρχονται καὶ τὰ γράμματα τῆς μητέρας γιορτάτα καὶ μὲν καὶ πόνο καὶ λαγκάρα καὶ παρασκήνα νὰ κατέβω στὴν πατρίδα. Κάθε φορά ποὺ λαζανιά γράμμα χρέωσταινα. "Εβαζε θυλή, νὰ φύγω. Μὰ μόλις γινόμουν καλά, ξεχνοῦσα, κι ἀπὸ μικρὰ κάποια ντροπή, μὰ περισσότερο ἢ παρᾶς, τὰ κέρδη μου πνιγαν καθὲ σκέψη κι ἔργυλη πάλι τὴ δουλειά. Τώρα τὰ γράμματα τῆς μητέρας ἔσταζαν φρεμάνι. Μοῦ θύμησε πῶς γέρασε, πῶς ζύγωσε τὸ μνῆμα, μὲ ξύρκιζε στὴν ἀγάπη τῆς νὰ γυρίσω νὰ μὲ ίδῃ ἀκόμη μικρά φρορά. — "Αχ! Ακοῦστε τὶ παραπονιώριο σκοπὸ παῖσι εἴσω ἢ μουσική. — Επειτα τὰ γράμματα χρήσαν γέργωνται σπάνια καὶ τώρα δὲν ζέρω πιά, ζεῖ ἡ πεθανε.

Μικρά μέρα—πήνες δύο μῆνες τώρα—ένοιωσα πῶς εἶχα στ' ἀληθινὰ ἀποστασεις: ἀπὸ τόσων χρονῶν δουλειά. Είχε θρεπθή κάποιος ποὺ ζητοῦσε ν' ἀγοράσῃ τὸ μαργαλ. Δὲν περίμενα καὶ γλύκαρα τὸ ξένανα.

"Όταν ἐλεύθερη δουλειά, εἶδα τότε τὴν ἀρμιά μου. Γιὰ πρότη φορά μοὺ φύγησε μικρό, στενόχωρο τὸ μέρος ποὺ ζοῦσα. Μικρά στενοχώρια μ' ἔπιγε, κάποιος πόσδος ποὺ δὲ μποροῦσε νὰ τὸν δρίσω, μιὰ σκέψη ἔδειξε πλάνευτε τὸ νοῦ μου, σὰν σκεπτό, σὰν λαγκάρα, μὰ γνωτί: Κ' ἦρι δὲν ξέρω. Η ἀνθύμηση τῆς πατρίδας οὔτε καν στὸ νοῦ μου. Τάχα γιατ' εἶχα ξεχάσει τὴ γλώσσα, ἀπὸ ντροπή, ἢ στ' ἀληθινὰ εἶχα λησμονήσει τὴν πατρίδα; Δὲν ξέρω. Μικρά καταχνιὰ σκέπαζε τὸ νοῦ μου. Ποθοῦσα μόνο νὰ φύγω, νὰ ταξιδέψω, νὰ ταξιδέψω μακριά, μὲ γιὰ ποῦ;

Πήρε τὸ πρώτο τραίνο καὶ μ' ἔβγαλε ἐδῶ. Γύριζα ὅλη τὴν ἡμέρα γοργά, μὲ χωρὶς σκοπό. "Ετοι ἀθελα μπῆκα στὴ μπυραρία αὐτή καὶ κάθησα δίπλα στὸ σαλονάκι: σας κ' ἔλεπα τὸν κόσμο ἀδιάφορος, βυθισμένος στὴν πίκρα μου. "Αξαφνα ἀντήχησαν τὰ τραγούδια σας. Καθὼς ἤσαστε κλεισμένοι: ἐδῶ, ἔστρανε στ' αὐτιά μου σὰν ἀπὸ μακριά. Κάτι μοῦ λε-

γαν στὴν ψυχή μου, κατέ μοῦ θύμιζαν, χωρὶς νὰ θέλω λησμόνησα τὴ μουσική, τὸν τριγύρω κόσμο καὶ πρόσεχα στὰ τραγούδια σας. Ποὺ τάχα νὰ τὰ εἶχα ἀκοῦσει;

"Ο Θεός σας φώτισε καὶ φάλατε τὸ Χριστὸς Ἀνέστη. Σὰ νὰ φύσησε κάποιος ἀέρας καὶ σκόρπισε τὴν καταγνή ποὺ σκέπαζε τὸ νοῦ μου, σὰ νὰ μοῦ φώτισε καὶ ζέστανε τὴν καρδιὰ κάποιος ἥλιος, τὸ τραγούδι σας, τὸ τροπάριο ἐκεῖνο μοῦ ζύπνησε στὴν ψυχὴ ὅπη τὴ ζωὴ τὴν περασμένη. "Εθέλεπα τώρα σγι πιὰ μακριά, ἐδῶ μπροστά στὰ μάτια μου τὴν πατρίδα τὴ γλυκειά τὴν ἡλιολουσμένη, τὴ μάννα νὰ μὲ σφίγγη στὴν ἁγκαλιά της, θυμιάθηκα τὴν ἰστή τὴ χαρισμένη. Ο πόθος δὲν ἦταν ἄδειος τώρα καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμαι εἰκοσι γοργῶν ἄκρων καὶ λαγκάρων γιὰ τὴν ἁγκαλή τῆς μητέρας—σγι! ζεῖ τάχα ξύρημη; — καὶ ποθῶ στὸ χωράκι καὶ κάποια ἐλπίδα γεννήθη. ] Τὰ μάτια μου πληγμένασαν δάκρυα καὶ χωρὶς νὰ σκεφτῷ, ἀθελα σκοῖξα τὴν πόρτα. Συμπαθήστε με ἀν σᾶς ἐπάραξα, ἀν τὰς ἔκαλισα, μὲ τώρα νοιώθω πῶς είμαι ἥλιος, ζεγκῶ τὰ τόσα γρόνια ποὺ πέρασαν καὶ είμ

